

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående lagstiftning rörande små och medelstora jordbruksfastigheter om anstånd med betalning av gäld m. m.

Första lagutskottet har förehaft två inom andra kammaren väckta motioner, nr 23 av herr *Herou* m. fl. och nr 253 av herrar *Hagberg* i Luleå och *Brädefors*.

I den förra motionen yrkas, att riksdagen hos regeringen ville begära lagstiftnings genomförande snarast möjligt — rörande små och medelstora jordbruksfastigheter — om anstånd med betalning av gäld (moratorium) och om förbud för exekutiv försäljning av sådana jordbruksfastigheter.

I den senare motionen yrkas, att riksdagen måtte besluta att utfärda bestämmelse om moratorium för alla småbönders och arbetares bankkulder under innevarande år, samt att inga räntor få löpa upp under moratorieåret å de bankkulder, som beröras av moratoriet.

Beträffande de skäl, som föranlett motionärernas yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet vill erinra därom att även vid 1932 års riksdag väcktes motioner, II: 272 av herr *Herou* m. fl. och II: 273 av herr *Edberg*, om moratorium för jordbrukare m. m. Motionerna behandlades av utskottet i samband med behandling av en kungl. proposition med förslag till lag om anstånd i särskilt fall med gälds betalning (se utskottets utlåtande nr 46/1932).

Utskottet erinrade därvid om följande uttalande av den s. k. jordbruksutredningen:

I syfte att bringa jordbrukarna lindring i deras kreditsvårigheter hava förslag framställt bl. a. rörande införande av betalningsanstånd (moratorium) för jordbrukare under viss tid ävensom förhindrande av exekutiv försäljning av jordbruksegendomar. Vidare har ifrågasatts, att jordbruk, som kommit på obestånd, skulle ställas under offentlig förvaltning med rätt för ägaren att kvarbliva som brukare. Jordbruksutredningen har vid omprövningen av berörda förslag kommit till den uppfattningen, att deras realiserande skulle medföra rubbningar i det ekonomiska samhällslivet av svåröverskådlig art utan att därmed vunnas någon effektiv och varaktig förbättring av vederbörande jordbrukares ekonomiska ställning. Förhållandet torde nämligen vara, att åtgärder av förevarande art icke kunna vidtagas, åtminstone annat än för mycket kort tid, utan att samtidigt garanti under en eller annan form lämnas mot förluster och betalningssvårigheter, som kunde uppstå för fordringsägare vid dylikt intrång i deras rätt gentemot gäldenärerna. Att stora svårigheter skulle möta vid den praktiska tillämpningen av en sådan garanti torde ligga i öppen dag. Vidare torde vara klart, att ifrågavarande undantagsbestämmelser icke skulle kunna givas en giltighetstid av sådan utsträckning, att den som regel

kunde bereda vederbörande jordbrukare tillräckligt rådrum för en mera väsentlig förbättring av deras ekonomi. Framhållas bör även, att ett moratorium, även om detsamma inskränktes till sådana jordbrukare, som befundes därav vara i särskilt behov, med all sannolikhet skulle öka jordbrukets kreditsvårigheter, i det kreditinrättningarnas förtroende till jordbrukarna såsom låntagare skulle minskas med åtföljande avstängning av dessa från kredit i större eller mindre utsträckning. Jordbruksutredningen anser därför, att åtgärder av här avsedda slag icke böra tillgripas i isolerad form.

Dåvarande chefen för justitiedepartementet uttalade även i förenämnda proposition att någon åtgärd i nu förevarande avseende ej syntes påkallad.

Utskottet anförde för sin del bland annat:

Vidkommande motionerna om allmänt moratorium för jordbrukare eller viss kategori av jordbrukare kan utskottet hänvisa till departementschefens och jordbruksutredningens uttalanden i frågan. Även utskottet anser, att en sådan lagstiftningsåtgärd skulle medföra rubbningar i det ekonomiska samhällslivet av svåröverskådlig art utan att därmed vunnes någon effektiv och varaktig förbättring av vederbörande jordbrukares ekonomiska ställning.

Utskottet avstyrkte motionerna och utskottets hemställan bifölls av kamrarna.

Utskottet

I likhet med vad utskottet anført år 1932 anser utskottet, att ingripanden av ifrågavarande natur skulle medföra rubbningar i det ekonomiska samhällslivet av svåröverskådlig art utan att därmed vunnes någon effektiv och varaktig förbättring av vederbörandes ekonomiska ställning. Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1933.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck, Larson* i Lerdala, *Norling, Bissmark* och *Julin*; samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Antnäs, *Hedlund* i Östersund, *K. A. Westman, Sjögren, Olsson* i Rimforsa, *Olsson* i Mellerud, *Rudén* och *Johnsson* i Kalmar.